

Programma 3. Leefomgeving

Inleiding

De onderhoudsplannen voor het beheer van de openbare ruimte (BOR) worden in samenhang met elkaar geactualiseerd. Uitgangspunt is dat de huidige kwaliteitsniveaus gehandhaafd blijven op alle terreinen (infrastructuur, speelvoorzieningen, groenvoorziening, etc.). Tevens blijven we burgerinitiatieven faciliteren en ondersteunen.

Woensdrecht is de groene gemeente op de Brabantse Wal. Door extremere weersomstandigheden en de inrichtingskenmerken van ons landschap zijn er risico's op verdroging en wateroverlast. Daarom nemen we maatregelen om water langer vast te houden waar mogelijk en water sneller af te voeren waar nodig. We zetten in op maatregelen om de biodiversiteit te bevorderen. Dat doen we onder meer in het kader van ons groenbeheer.

Met het waterschap, onze agrariërs en landschapseigenaren maken we ons sterk voor het Woensdrechtse landschap waarbij de natuur en de open polders behouden blijven.

Verbonden partijen en samenwerkingspartners

Bij de realisatie van doelstellingen en effecten in het programma Leefomgeving zijn de volgende organisaties betrokken: dorpsplatforms, Saver NV, Werkvoorzieningschap (WVS-groep), Samenwerken aan water in Midden- en West-Brabant, Water- en klimaatkring West, Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord, Inkoopbureau West-Brabant, Waterschap Brabantse Delta, Waterwinbedrijf Evides, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Defensie, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Namiro, Benegora, Grenspark Kalmthoutse Heide, Provincie Noord-Brabant.

Wat geven we uit aan programma 3. Leefomgeving?

Op grond van art. 5.1 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotingswijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten	2.591.726	91.179	2.682.905	2.819.721	2.833.725	2.866.175	2.866.175
Lasten	-8.085.252	-973.795	-9.059.047	-8.097.147	-8.087.547	-7.994.220	-7.933.943
Saldo	-5.493.526	-882.616	-6.376.142	-5.277.426	-5.253.822	-5.128.045	-5.067.768

3.1 Landschap en natuur

Wat willen we bereiken?

We dragen actief bij aan biodiversiteitsherstel.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Binnen bestekken en projecten passen we actief maatregelen toe om hogere ecologische-natuurwaarden te bereiken.
- We realiseren biodiverse landschappen door meer en verschillende beplanting toe te passen.
- We benutten de ‘Stimuleringsregeling Landschap’ voor gebiedseigenaren om landschap en natuur in het buitengebied te versterken.

Wat willen we bereiken?

Aanpak van droogteproblematiek, natuurherstel en de landbouwtransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We participeren in de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) waarbij we samen met gebiedspartners inzetten op mee-koppel-kansen.
- We verkennen kansen om water beter vast te houden en te infiltreren door samenwerking in het convenant werkgroep Brabantse Wal en het uitvoeren van kleinschalige buffer- en infiltratieprojecten zoals het stuwen van de Kooisloot.
- We hebben een regulier overleg met een agrarische vertegenwoordiging om de ontwikkelingen te bespreken, input op te halen en dit te verwerken in onze gesprekken met medeoverheden zoals de provincie.

Wat geven we uit aan 3.1 Landschap en natuur?

Het merendeel van de baten en lasten die een oorzakelijk verband hebben met dit product worden verantwoord op product 3.3 Beheer openbaar gebied en 5.8 Overhead.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotings-wijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten	-3.618	-64.613	-68.231	-3.592	-3.594	-3.604	-3.601

3.2 Milieu en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

We geven samen met onze inwoners invulling aan de energietransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan de ambities zoals vastgesteld in de Warmtevisie (verkenning en uitvoering 2023-2030).
- We starten met een isolatieprogramma in het kader van het Nationaal Investerings Programma (NIP).
- We ondersteunen inwoners in verduurzamingsmaatregelen met concrete instrumenten zoals via het geven van voorlichting en diverse stimuleringsleningen. En de energietoöperatie in oprichting.

Wat willen we bereiken?

De gemeente ontwikkelt beleid en zet instrumenten in gericht op een duurzame toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stellen een Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 vast.
- We starten als gemeente met Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen.
- We ondersteunen de Zero Waste Week.

Wat willen we bereiken?

De gemeente ondersteunt de verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We denken mee in het Opwek Energie op Rijksgrond traject (OER-traject) en ondersteunen de verdere verduurzaming van de vliegbasis en Business Park Aviolanda.
- Er wordt in samenwerking met onder meer de vliegbasis en Business Park Aviolanda een onderzoek gedaan naar alternatieve warmtebronnen en verkennen de mogelijkheden voor realisatie van energiehubs.

Wat geven we uit aan 3.2 Milieu en duurzaamheid?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotingswijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten	10.000	2.500	12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Lasten	-443.730	-334.534	-778.264	-461.251	-478.101	-493.780	-508.304
Saldo	-433.730	-332.034	-765.764	-448.751	-465.601	-481.280	-495.804

3.3 Beheer openbaar gebied

Wat willen we bereiken?

Onze inwoners leven in een veilige, schone, groene en toekomstbestendige leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We dragen zorg voor het onderhoud van wegen, voet- en fietspaden en houden deze voor iedereen toegankelijk.
- We zorgen ervoor dat het rioolstelsel goed blijft functioneren en maken het klimaatrobuust.
- We zetten in op verdere modernisering van ons openbare verlichtingsbestand zodat we nog meer energie gaan besparen en nog slimmer kunnen gaan verlichten.

Wat willen we bereiken?

Het openbaar gebied maken we klimaatrobuust.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bij vervangingen en reconstructies bekijken we de openbare ruimte in zijn geheel en gaan voor een integrale benadering waarbij we zoeken naar mogelijkheden om klimaatverandering, natuur, beweegvriendelijkheid binnen dezelfde ruimte te combineren.

Wat geven we uit aan 3.3 Beheer openbaar gebied?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotingswijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten	2.344.457	86.000	2.430.457	2.531.740	2.531.740	2.531.740	2.531.740
Lasten	-5.753.059	-271.305	-6.024.364	-5.821.176	-5.812.930	-5.732.975	-5.649.342
Saldo	-3.408.602	-185.305	-3.593.907	-3.289.436	-3.281.190	-3.201.235	-3.117.602

3.4 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

We beschikken over een hernieuwd vastgesteld Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) 2025-2029.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten in op de aanpak van actuele verkeersknelpunten en we benutten kansen voor een veilig, duurzaam en toegankelijk verkeerssysteem.
- We stellen mobiliteitsparagraaf op als onderdeel van het nieuw op te stellen omgevingsplan. Deze paragraaf vervangt het GVVP.

Wat willen we bereiken?

We vergroten de verkeersveiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In de directe omgeving van scholen nemen we gerichte maatregelen zoals het instellen van snelheidsbeperkingen en de realisatie van infrastructurele aanpassingen.
- We versterken de samenwerking met partners zoals inwoners, scholen en verkeersveiligheidsorganisatie VVN (Veilig Verkeer Nederland).
- We besteden aandacht aan verkeersveiligheid door verkeerseducatie, het voeren van campagnes en het benutten van buurtinitiatieven.

Wat willen we bereiken?

Verbeteren van de mobiliteit en de toegankelijkheid binnen de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stimuleren het gebruik van innovatieve duurzame mobiliteitsoplossingen zoals elektrische voertuigen en fietshubs.
- We blijven inzetten op verbetering en de beschikbaarheid van het openbaar vervoer voor alle inwoners waaronder een goede bereikbaarheid van de kernen.
- We verkennen samen met de provincie de haalbaarheid van een snelfietspad.

Wat geven we uit aan 3.4 Verkeer en vervoer?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotingswijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten	24.217	0	24.217	24.369	24.369	24.369	24.369
Lasten	-707.075	-25.600	-732.675	-712.637	-684.713	-686.167	-699.494
Saldo	-682.858	-25.600	-708.458	-688.268	-660.344	-661.798	-675.125

3.5 Monumenten en cultuur

Wat willen we bereiken?

We beschermen en behouden het Woensdrechts cultuurhistorisch erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We wijzen nieuwe gemeentelijke monumenten aan.
- We onderzoeken de mogelijkheden om monumenteigenaren te ondersteunen, waaronder een financiële tegemoetkoming voor eigenaren van een gemeentelijk monument.
- We maken het erfgoed zichtbaar en beleefbaar op basis van de uitgangspunten van het nieuwe erfgoedbeleid.

Wat geven we uit aan 3.5 Monumenten en cultuur?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotingswijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten	43.000	0	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Lasten	-98.537	-215.298	-313.835	-80.378	-80.402	-80.549	-80.499
Saldo	-55.537	-215.298	-270.835	-37.378	-37.402	-37.549	-37.499

3.6 Burger- en overheidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

Meer inwoners betrekken bij initiatieven en inwoners die al met uitvoering bezig zijn enthousiast houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We onderhouden een goed netwerk tussen inwoners, ketenpartners en gemeente.
- We verbinden partners aan elkaar om elkaar te versterken en om van elkaar te leren.
- We gaan aan de slag met de uitkomsten van het Leefbaarheidsonderzoek (LEMON).

Wat geven we uit aan 3.6 Burger en overheidsparticipatie?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotingswijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten	13.396	2.679	16.075	13.396	0	0	0
Lasten	-83.649	-38.173	-121.822	-83.158	-67.580	-67.586	-67.522
Saldo	-70.253	-35.494	-105.747	-69.762	-67.580	-67.586	-67.522

3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties

Wat willen we bereiken?

We voeren duurzaamheidsmaatregelen uit volgens de nota verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Plaatsen van zonnepanelen, warmtepompen en het treffen van isolatiemaatregelen bij de gemeentelijke gebouwen, MFC's en verenigingsgebouwen.

Wat willen we bereiken?

We beheren en onderhouden het gemeentelijk vastgoed op het afgesproken conditieniveau overeenkomstig het meerjarenonderhoudsplan gebouwenbeheer 2022-2025.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten in op privatiseren door het (klein) onderhoud weg te leggen bij de huurders van de gemeentelijke gebouwen.
- We actualiseren het MJOP voor de termijn 2026-2029.

Wat geven we uit aan 3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2024	Begrotingswijzigingen 2024	Begroting 2024 (incl. wijzigingen)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten	156.656	0	156.656	194.716	222.116	254.566	254.566
Lasten	-995.584	-24.272	-1.019.856	-934.955	-960.227	-929.559	-925.181
Saldo	-838.928	-24.272	-863.200	-740.239	-738.111	-674.993	-670.615

3.8 Nieuwe investeringen

Investeringsprogramma 3. Leefomgeving

Voor dit programma voorziet het college voor de komende jaren de navolgende investeringen. Met het vaststellen van de financiële positie bij de begrotingsbehandeling autoriseert de raad uitsluitend de nieuwe investeringen van het aankomende begrotingsjaar. Tevens kan uw raad aangeven van welke nieuwe investeringen u op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen (art. 5.2 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023).

Meerjarig investeringsschema Programma 3

Bedragen in €	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
3. Leefomgeving				
70152508 Zonnepanelen 2025 MFC De Biezen Putte	-202.235	0	0	0
70152509 WTB installatie 2025 MFC De Biezen Putte	-82.416	0	0	0
70152602 Verduurzamen gemeent. vastgoed 2026	0	0	0	0
70152603 Zonnepanelen 2026 scouting Ossendrecht	0	-20.764	0	0
70152604 WTB installatie 2026 scouting Ossendrecht	0	-15.972	0	0
70152605 Dakisolatie 2026 scouting Ossendrecht	0	-175.692	0	0
70152606 Zonnepanelen 2026 MFC De Kloek Huijbergen	0	-124.914	0	0
70152607 WTB installatie 2026 MFC De Kloek	0	-226.190	0	0
70152608 Dakisolatie 2026 MFC De Kloek Huijbergen	0	-192.511	0	0
70159100 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2025	-645.486	0	0	0
70159200 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2026	0	-488.402	0	0
70159300 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2027	0	0	-252.764	0
70159400 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2028	0	0	0	-361.024
72102401 Reconstr. Verlengde Duinstraat Hoogerheide 2025	-250.000	0	0	0
72102501 Reconstructie Prinsessenwijk Putte 2026	0	-300.000	0	0
72102502 Herinrichting Nieuweweg Hoogerheide 2025	-250.000	0	0	0
72102503 Reconstructie brug Langeweg Ossendrecht 2025	-600.000	0	0	0
72102601 Rec. Kapuc.str. Wilhelm.str, Kartuiz.st Leempad 27	0	0	-300.000	0
72102701 Reconstructie Montgomerystraat Huijbergen 2024	0	0	0	0
72102702 Herinrichting Antwerpsestraat Putte 2027	0	0	-450.000	0
72102900 Renovatie openbare verlichting 2025	-247.750	0	0	0
72103000 Renovatie openbare verlichting 2026	0	-264.750	0	0
72103100 Renovatie openbare verlichting 2027	0	0	-259.500	0
72103200 Renovatie openbare verlichting 2028	0	0	0	-300.000

Bedragen in €	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
72105100 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2025	-1.253.000	0	0	0
72105200 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2026	0	-1.047.000	0	0
72105300 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2027	0	0	-1.047.000	0
72105400 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2028	0	0	0	-1.047.000
72402501 Reconstructie kunstwerk De Blaffert O'dr 2026	0	-900.000	0	0
77228200 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2025	-1.825.800	0	0	0
77228300 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2026	0	-736.600	0	0
77228400 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2027	0	0	-675.800	0
77228500 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2028	0	0	0	-2.533.000
77228600 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2029	0	0	0	0
77228700 Vervangen riolering Nieuweweg Hoogerheide 2025	-670.000	0	0	0
77228800 Vervangen riolering Antwerpsestraat Putte 2027	0	0	-1.050.000	0
78200002 Klimaat- en energiebeleid 2025-2027 (CDOKE)	-488.146	0	0	0
Totaal 3. Leefomgeving	-6.514.833	-4.492.795	-4.035.064	-4.241.024

Nut en noodzaak investeringen in begrotingsjaar Programma 3

Conform artikel 5, lid 5 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 beschrijft de Programmabegroting nut en noodzaak van de investeringen die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2025.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed 2025

De gemeenteraad heeft in november 2023 de nota 'Verduurzamen van gemeentelijk vastgoed 2024-2030, multifunctionele centra en verenigingsgebouwen' vastgesteld. In de nota is beschreven hoe de gemeente Woensdrecht de multifunctionele centra en verenigingsgebouwen naar 0-op-de-meter brengt. In de nota is een investeringsbudget van € 284.651 opgenomen voor het verduurzamen van MFC De Biezen in Putte.

Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2025

In december 2021 is het 'Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gebouwenbeheer 2022-2025' vastgesteld. In het MJOP is voor het jaar 2025 oorspronkelijk een investeringsbudget van € 971.218 opgenomen. Op basis van besluitvorming door de raad is het investeringsbudget bijgesteld naar € 645.486.

Reconstructie Verlengde Duinstraat Hoogerheide 2025 en herinrichting Nieuweweg Hoogerheide 2025

De komende jaren zijn reconstructies gepland van een aantal wegen voor een totaalbedrag van € 1.550.000. Het betreft de volgende wegen: Verlengde Duinstraat in Hoogerheide (2025), Nieuweweg in Hoogerheide (2025), Prinsessenwijk in Putte (2026), Kapucijnenstraat, Wilhelmiëtenstraat, Kartuizersstraat en ged. Leempad in Ossendrecht (2027) en de Antwerpsestraat in Putte (2027). De reconstructies worden uitgevoerd in combinatie met de vervanging van de riolering. De middelen voor de vervanging van de riolering zijn opgenomen in het Gemeentelijk Waterprogramma (GWP).

Reconstructie brug Langeweg Ossendrecht 2025

De brug op de Langeweg in Ossendrecht is in zeer slechte staat en moet vervangen worden. Voor de reconstructie is een investeringsbudget van € 600.000 in de programmabegroting opgenomen.

Renovatie openbare verlichting 2025

In november 2023 is het 'Beleids- en beheerplan openbare verlichting 2024-2027' vastgesteld. Conform het plan is voor 2025 een investeringsbudget van € 247.750 in de programmabegroting opgenomen.

Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2025

In november 2013 is het 'Beleidsplan wegen 2024-2027' vastgesteld. Conform het plan is voor 2025 een investeringsbudget van € 1.253.000 in de programmabegroting opgenomen.

Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2025

In november 2023 is het 'Gemeentelijk Waterprogramma Woensdrecht 2024-2027' vastgesteld. Conform het plan is voor 2025 een investeringsbudget van € 1.825.800 in de programmabegroting opgenomen.

De vervanging van de riolering van de Nieuweweg in Hoogerheide (2025) en de vervanging van de riolering van de Antwerpsestraat in Putte (2027) is in tijd naar voren gehaald in verband met de geplande reconstructie en herinrichting in 2025 respectievelijk 2027. Voor de riolering van de Nieuweweg en de Antwerpsestraat is een budget van € 670.000 (2025) respectievelijk € 1.050.000 (2027) in de programmabegroting opgenomen.

Klimaat- en energiebeleid 2025-2027

De gemeente ontvangt van het Rijk een specifieke uitkering voor het behalen van de doelen uit de Klimaatwet. De Klimaatwet houdt in dat Nederland uiterlijk in 2050 klimaatneutraal wil zijn. Het doel voor 2030 in de Klimaatwet is om de uitstoot van CO₂ met minimaal 55% te verminderen. In totaal ontvangt de gemeente een voorschotbijdrage van € 1.451.392. De bijdrage wordt in vier tranches uitbetaald, t.w. € 459.066 in april 2023, € 463.230 in januari 2024, € 40.950 in mei 2024 en € 488.146 in januari 2025. Het doel van de meerjarige regeling is om de capaciteit (bemensing) te vergroten bij decentrale overheden voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. De middelen worden als een brede doeluitkering uitgekeerd. Dat wil zeggen dat gemeenten een ruime vrijheid hebben om de

middelen te besteden, zo lang ze binnen de grenzen van de regeling blijven. De middelen zijn bedoeld om gemeenten in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. De regeling loopt tot 31 december 2025. Er wordt nog gewerkt aan een regeling voor na 2025. Het voorschot dat de gemeente in 2023 ontvangt, moet uiterlijk 31 december 2025 zijn besteed. Het voorschot dat in 2024 ontvangen wordt, moet uiterlijk 31 december 2026 zijn besteed; het voorschot dat in januari 2025 ontvangen wordt, moet uiterlijk 31 december 2027 zijn besteed. Jaarlijks wordt via de SiSa-bijlage van de jaarrekening verantwoording afgelegd. Middelen die niet worden besteed, kunnen door het Rijk worden teruggevorderd.

3.9 Indicatoren

Lokale indicatoren Programma 3. Ruimte

Voor programma 3 bestaan er geen verplichte BBV-indicatoren (meer). Met ingang van de programmabegroting 2020 zijn de verplichte BBV-indicatoren aangevuld met een aantal lokale indicatoren.

Lokale indicatoren	2020	2021	2022	2023	2024
Burgerinitiatieven openbaar gebied					
- Totaal aantal	17	15	26	39	34
- Totaal bedrag	€ 22.127	€ 53.250	€ 23.569,98	€ 25.569,26	€ 6.835,00

Het betreft hier de burgerinitiatieven die uit het bijbehorende budget zijn bekostigd. Initiatieven worden vaak ook uit andere budgetten betaald.

